

KÖNYVSZEMLE.

Csekő Árpád: A tanítóképző-intézeti és elemi iskolai tanításba tervszerűen beillesztett *menyiségtani és fizikai tanulókísérletek*. Jászberény, 1935.; 98 oldal; ára 2 P. (VKM által 51335–1935. sz. a. tanári, tanítói és ifjúsági könyvtárak számára engedélyezve).

A természettudományok tanításában évtizedek óta az a törekvés, hogy a tanulók minél jobban bevonassanak az ismeretszerző munkába. Ez a törekvés hozta létre a fizikában és kémiában a tanulói gyakorlatokat, majd pedig a munkáltató tanításmódot. Ez a tanításmód már a lehető legnagyobb mértékben igénybe akarja venni a tanulók egyéni munkáját. Amennyire csak lehet, velük akarja megláttatni a problémákat, velük akarja megkeresni a felmerülő kérdések megoldásához vezető utakat, velük akarja végeztetni a megfigyeléseket, méréseket és a törvény-megállapításokat.

Hogy ezt az egész anyagot, amit a mai tanterv előír, munkáltató módszerrel feldolgozni lehetetlen, az nyilvánvaló. De hogy mely részek, milyen terjedelemben dolgozhatók fel és milyen eredménnyel, azt sem lehet csupán megfontolásokkal megállapítani, ahhoz sok tapasztalat kell.

A tapasztalatszerző munka a középiskolákban különösebben az 1929/30. isk. évben indult meg, amikor a VKM néhány középiskolában elrendelte a munkáltató tanítást.

Ez a könyv is ilyen irányú tapasztalatokról számol be. Szerzője arról ad képet, hogy a jászberényi m. kir. áll. tanítóképző-intézetben az utóbbi 5–6 évben a menyiségtan és a fizika tananyagának mely részeit és miképpen dolgozta fel a tanulók kísérleteztetésével.

A könyvnek 7 fejezete van. Az első és második (14 oldal) a természettudományi ismeretszerzés módjairól és a különböző tanítási alakokról szól; a harmadik (17 oldal) a fizikai gyakorlatokról, az ezekhez szükséges eszközökről, a gyakorlatok végeztetése módjáról (munkalapok) és nyilvántartásáról. Összesen 11 gyakorlatot ír le; némelyik gyakorlat természetesen egy-egy sorozat kísérletet tesz szükségessé. A negyedik fejezet (18 oldal) a menyiségtan és természettan anyagának azokat a részeit mutatja be tanítási vázlatok alakjában, melyeket munkáltató módon dolgoztak fel. Itt 16 vázlat van a menyiségtanból (ezek között persze olyanok is, melyek fizikai mérőeszközök – tolómérő, mikrométer, mérleg – használatát kívánják meg) és 14 vázlat a természettanból. Az ötödik fejezet (22 oldal) az osztatlan elemi iskola fizikai anyagának módszeres feldolgozása. Éspedig 19 módszeres egység részletes óraterve, továbbá 7 munkáltató óra terve, a munkáltató tanításhoz való általános utasításokkal; különös figyelemmel mindenütt arra, hogy olyan eszközökkel legyenek a kísérletek végezhetőek, melyek igen olcsón – fillérékért – megszerezhetőek. Végül a hatodik és hetedik fejezet (18 oldal) táblázatos kimutatásban foglalja össze a könyvben előforduló valamennyi eszközt; általános útbaigazításokat ad az eszközök beszerzéséhez és ismerteti a készítésük módját (összesen 51 eszközt).

A könyv olvasása mind a gyakorlatok, mind a munkáltató tanítás céljaira kiválasztott részek szempontjából, mind pedig ezek feldolgozásmódja és az eszközökre vonatkozó megjegyzések tekintetében tanulságos. És buzdító hatású is. Érti az olvasó, hogy a könyv Szerzője nagyon szereti a szaktudományt, hogy szívvel-lélekkel tanítómester, aki sokat gondolkozott azon, miképpen tehetné jobbá, eredményesebbé munkáját tanítványai számára, aki – hogy a helyesnek felismert módon taníthasson – nem ismer semmi fáradságot, maga készíti el az eszközöket tanítványainak, annyi példányban, amennyire éppen szükség van. És annak ellenére, hogy úgy szereti a tanítványait, nem esik túlzásba. Azt a nagyon helyes elvet követi, hogy nem annyira a sok ismeret nyújtása a feladata az iskolának, hanem inkább az ismeretek lehető sokoldalú kapcsolása.

Szabó Gábor.